

ДОСВІД ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ – МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Гринькова Н. М.,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент, Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

Стельмашук Ж. Г.

кандидат педагогічних наук,
доцент, Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

Нормативно-правовими документами про освіту (Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», концепція «Нова українська школа» тощо) задекларовано нові вимоги до сучасного вчителя, який, окрім системи професійних знань, умінь та навичок, повинен володіти системою моральних цінностей, бути критично мислячим, творчим, мати розвинений емоційний інтелект, активну громадянську позицію, відповідальність, соціальну активність, а також вести здоровий спосіб життя, постійно займатися самовдосконаленням та самоосвітою.

У сучасний суспільних реаліях волонтерство постає невід'ємним феноменом життя усіх верств населення, забезпечуючи реалізацію потреби надання допомоги усім, хто її потребує, водночас активізуючи процес самореалізації та саморозвитку у контексті сучасних національних та європейських цінностей.

Аналіз практичного досвіду переконливо доводить, що на сучасному етапі для становлення майбутніх вчителів початкової школи дуже важливим є залучення їх до волонтерської діяльності, оскільки дає змогу комплексно підійти до вирішення означеної проблеми. Саме індивідуалізація професійної підготовки у межах волонтерської діяльності є одним із шляхів підвищення ефективності фахової підготовки, а її результатом – конкурентоспроможність, висококваліфікованість кожного студента – майбутнього педагога.

Здійснений аналіз наукових джерел дає підстави для висновку про різновекторність зазначеної проблеми. Так, зміст та напрями роботи волонтерів, класифікацію волонтерських груп, аналіз напрямів діяльності студентських волонтерських груп представили Т. Лях, Л. Міщенко, К. Потоп, Є. Фаворов. Формування мотивації до волонтерської діяльності досліджували Н. Романова, Н. Трубнікова, Н. Черепанова.

Характеристика процесу формування особистості майбутнього педагога засобами волонтерства діяльності представлена у роботах І. Литвиненко, М. Товкало, Т. Лях. Зміст та вихідні концепти організації волонтерської

діяльності як важливого засобу напряду підготовки вчителів визначили Т. Алексєнко, З. Бондаренко, Т. Куниця, А. Конончук та інші.

Отже, окремі аспекти презентованої проблеми знайшли відображення у наукових дослідженнях та публікаціях, однак, на наш погляд, досвід діяльності студентів у сфері волонтерства є завжди цінним і потребує висвітлення.

Аналіз відповідних наукових джерел та досвід діяльності дає підстави для визначення «волонтерської діяльності» як добровільної, без примусу, яка спрямована на надання безоплатних соціальних послуг та допомоги соціальним групам різного віку: малозабезпеченим, самотнім, дітям-сиротам, дітям із особливими освітніми потребами, особам, які опинилися у складних життєвих ситуаціях тощо [1-3].

Розглянемо роль волонтерської діяльності у формуванні особистості майбутнього вчителя початкової школи на прикладі діяльності волонтерського Центру «Від серця до серця», який функціонує на кафедрі теорії і методики виховання РДГУ і є структурним підрозділом Регіонального комплексного науково-методичного центру інноваційних технологій освітнього процесу. Сьогодні центр об'єднує 51 здобувача вищої освіти педагогічного факультету різних курсів.

Слід зазначити, що Центр у своїй діяльності керується відповідними нормативно-правовими актами (Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про волонтерську діяльність», «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю», «Про соціальні послуги», Положення «Про волонтерську діяльність у сфері надання соціальних послуг», Концепція національно-патріотичного виховання дітей і молоді України).

Відповідно до «Положення про волонтерський Центр «Від серця до серця» головною метою діяльності є залучення студентської молоді до соціально орієнтованої та краєзнавчо-пошукової діяльності, виховання духовно-моральних якостей (доброта, милосердя, людяність, відповідальність, ініціативність); виховання здатності до емпатії, толерантності та альтруїзму; формування соціально активної, громадянської та моральної позиції особистості [2].

Студентський Центр створюється на добровільних засадах з числа найбільш активних та талановитих студентів, що об'єднані у структурні підрозділи центру, кожен з яких має свої функціональні обов'язки.

Так, з метою ефективної підготовки до активної волонтерської діяльності на початку навчального року проводяться настановчо-організаційні збори, на яких здійснюється планування роботи Центру «Від серця до серця». Цьому етапу, зазвичай, передують участь студентів-волонтерів адмінцентру у зборі та аналізі інформації щодо потенційних суб'єктів допомоги та взаємодії; координування дій підрозділів; створення додаткових підрозділів Центру на постійно діючій чи тимчасовій основі. Для цього здійснюється збір інформації, яку надають потенційні партнери, в тому числі Рівненський міський та обласний центри соціальних служб. Після цього складається орієнтований план роботи Центру, що виноситься на обговорення і затвердження студентів-волонтерів.

Зазначимо, що студенти адмінцентру під час підготовки запланованих заходів здійснюють розподіл ресурсів Центру, які формують з власних джерел, спонсорської допомоги, а також виготовляють власноруч (різноманітні вироби для діток, солодоші, антураж для театралізованих дійств).

У свою чергу, студенти пресцентру повідомляють інформацію про акції, події, а також звітують про результати проведеної волонтерської роботи через соціальні мережі, зокрема сайт кафедри теорії і методики виховання (<https://ktimv.itup.com.ua/>), сайт Рівненського державного гуманітарного університету (<http://www.rshu.edu.ua/>), місцеве радіо тощо.

До цієї роботи залучаються також студенти-члени відділу дизайнцентру і фотоцентру, які створюють дизайн плакатів-оголошень, інформаційних матеріалів, заходів, приміщень, створюють фотобанк цифрових файлів волонтерських заходів і подій, матеріалів в рекламних буклетах, публікаціях викладачів та студентів в інтернет-просторі, в періодичній пресі тощо.

Ще одним етапом діяльності Центру є робота інструктор-центру (викладачі кафедри теорії і методики виховання РДГУ), який залучає студентів, школярів та їхніх батьків до участі в подіях Центру, а також здійснює навчання волонтерів. Слід наголосити, що цей етап є визначальним у волонтерській діяльності, оскільки студенти одержують там необхідні їм знання, психологічну і моральну підтримку, що є дуже важливим для реалізації благодійних справ у сиротинцях, дитячих притулках, відділах онкогематології Рівненської обласної дитячої лікарні.

Власне підготовка та здійснення соціально орієнтованих програм, заходів та справ здійснюється актив-центром. Водночасу Центрі один і той же студент може бути одночасно учасником декількох підрозділів. Студенти-волонтери разом із керівниками Центру здійснюють різнопланову роботу: збирають і обліковують кошти, одяг, необхідні речі, закупають все необхідне, домовляються з адміністрацією відповідних закладів, укладають методичні розробки виховних заходів та справ, плани дійств і реалізують їх на практиці.

Основними формами діяльності студентів-волонтерів педагогічного факультету є наступні: тренінгові заняття, благодійні акції, благодійні ярмарки, семінари, круглі столи, майстер-класи з ліплення, малювання, читання, декорування, конкурси, квести, наукові проєкти, флешмоби, зустрічі в «Колі друзів, однокласників», краєзнавчо-пошукові екскурсії, подорожі, походи, інтелектуальні ігри та ін. Усі ці організаційні форми проводяться для представників різних соціальних груп (дітей-сиріт, дітей з особливими освітніми потребами, неповнолітніх правопорушників, неблагополучних сімей та їх членів), для інших студентів з метою популяризації волонтерської діяльності, самих студентів-волонтерів, викладачів, педагогів, батьків, учнів та організацій і закладів-партнерів.

Так, волонтерським Центром «Від серця до серця» систематично звершуються благодійні акції в Рівненському обласному спеціалізованому будинку дитини (дитячий реабілітаційний центр): до новорічно-різдвяних свят, до свята Великодня «Великодній кошик», майстер-класи, інсценізації, театралізовані дійства, різноманітні розв'язкові ігри, заняття, прибирання